

Otázky a odpovědi – migrační krize

1. Proč se nyní tolik lidí snaží dostat do Evropy?

Protože v současné době čelíme **největší uprchlické krizi od druhé světové války**. Podle Úřadu vysokého komisaře OSN pro uprchlíky (UNHCR) je nyní **59.5 milionů lidí** ve stavu, kdy byli donuceni opustit své domovy. Nejvíce uprchlíků (na 4 miliony) pochází ze Sýrie, kde již pátým rokem probíhá brutální občanská válka. Řada lidí, kteří dosud čekali v uprchlických táborech v okolních zemích v naději, že se situace zlepší a budou se moci vrátit domů, nevidí žádnou změnu a v uprchlických táborech není budoucnost pro ně ani jejich děti. Proto se další z těch, kteří na to mají prostředky, vydávají na cestu dál.

V neposlední řadě je uprchlická vlna posilována eskalací násilných konfliktů ve světě a působením teroristických skupin (Islámský stát, Boko Haram), před kterými lidé utíkají. V mnoha zemích vede dlouhodobě se zhoršující situace ke ztrátě veškerých nadějí, že se situace/režim změní a v tomto kontextu se také daří zmíněným teroristickým skupinám (např. Somálsko, Afghánistán)

Lidé, se kterými mluvíme, nám říkají, že vědí, že cesta bude náročná a nebezpečná, ale často ji vidí jako jediné východisko ze své beznadějně situace a naději na lepší budoucnost v bezpečí a důstojnosti pro sebe a své rodiny.

2. Není už ale Evropa přehlcena?

Dle čísel UNHCR byl v roce 2014 počet nově příchozích žadatelů o azyl o 47% vyšší než v roce 2013. Letos (říjen 2015) přišlo do Evropy již více než 600 000 lidí. Ačkoli jsou tato čísla velká, pro půlmiliardovou Evropu to zatím ještě určitě není limitní situace. Jedná se o naprosto mimořádnou situaci a nejvíce uprchlíků tradičně **zůstává v zemích v okolí konfliktů**. 95% syrských uprchlíků tak zůstává v Libanonu (4 milionová země, která nyní hostí 1 078 338 syrských uprchlíků), Turecko (1 938 999), Jordánsko (628 185), Irák (248 352). Velkým problémem Evropy je ale nerovnoměrné rozdělení zátěže mezi jednotlivé členské státy. Zatímco do Itálie, Řecka, Maďarska či Německa proudí denně tisíce uprchlíků, země jako ČR, Slovensko nebo Pobaltské státy mají jen minimální počty nově příchozích (v ČR požádalo do konce srpna 2015 o mezinárodní ochranu pouze 990 osob, z toho pouze 69 Syřanů).¹

¹ Zdroj: Žádosti o mezinárodní ochranu v roce 2015, MVČR, 2015. Dostupné zde:

<http://www.mvcr.cz/clanek/statisticke-zpravy-o-mezinarodni-ochrane-za-jednotlive-mesice-v-roce-2015.aspx>

86% světových uprchlíků je v rozvojových zemích, které jsou často nesrovnatelně chudší než evropské státy. Pro příklad největší uprchlický tábor světa Dadáb v Keni hostí již téměř půl milionu uprchlíků.

S touto situací se snaží EU vypořádat pomocí **kvót**, díky nimž bude v průběhu následujících 2 let přerozděleno (relokováno) 160 000 žadatelů o mezinárodní ochranu z Itálie a Řecka.

Situaci je ale třeba **řešit komplexně** a usilovat o to, aby lidé ze svých zemí prchat nemuseli. To dělá AI již desítky let, kdy upozorňuje na porušování lidských práv v jednotlivých zemích, usiluje o nápravu, podporuje lidskoprávní aktivisty a staví se proti nezodpovědnému prodávání zbraní do zemí, kde jsou používány proti civilistům.

3. Jedná se o uprchlíky nebo jsou to většinou spíše ekonomičtí migranti?

Podle našich výzkumů minimálně **50-60%** z těch, kteří přicházejí do Evropy, pravděpodobně **potřebují mezinárodní ochranu**. Dle UNHCR jsou tři nejčastější země, odkud lidé přicházejí, Sýrie, Irák a Afghánistán. Když se podíváme na situaci v těchto zemích, je více než zřejmé, že lidé mají vážnější než ekonomické důvody k tomu, aby z těchto zemí utíkali. Toto dokazují také čísla z poslední čtvrtletní zprávy FRONTEXu (agentury na ochranu evropských hranic), podle níž tvořili Syřané 32% (52 923), Afghánci 18% (31 022) a Iráčané 3,1% (5321) příchozích do Evropy.²

To, zda má daný člověk nárok na mezinárodní ochranu či ne je zjišťováno během azylového řízení, které musí každý po příchodu do Evropy podstoupit. Bohužel **téměř neexistují legální a bezpečné cesty** do Evropy, proto musí lidé využívat drahé a nebezpečné služby převaděčů a podstupovat riziko, že na cestě zemrou. Právo požádat o mezinárodní ochranu jim garantujeme mezinárodními úmluvami, ale mohou to udělat až na evropském území.

TABLE 1 Asylum claims lodged
in selected regions | 2012 - 2014

Regions	2012	2013	2014	Change '14-'13
Europe	369,300	485,000	714,300	47%
- EU (28)	301,000	396,800	570,800	44%
USA/Canada	98,900	94,800	134,600	42%
Australia/New Zealand	16,100	12,000	9,200	-23%
Japan/Rep. of Korea	3,700	4,800	7,900	65%
Total	488,000	596,600	866,000	45%

Zdroj: Asylum Trends 2014, UNHCR, 2015. Dostupné na: <http://www.unhcr.org/551128679.html>

² Zdroj: Čtvrtletní zpráva duben-červen 2015), FRONTEX, 2015. Dostupné na: http://frontex.europa.eu/assets/Publications/Risk_Analysis/FRAN_Q2_2015_final.pdf

4. Proč je mezi příchozími většina mužů?

Podle statistik UNHCR je mezi běženci, kteří do Evropy přicházejí, 18 % žen a 13 % dětí, zbytek tvoří muži. Důvodů pro to je více – muži jsou silnější a mají větší šanci cestu přežít. Často chtějí připravit bezpečnější cestu pro své rodiny či blízké (legální a bezpečná cesta pomocí sjednocení rodiny apod.); cena, kterou platí převaděčům je velmi vysoká a rodina si často může dovolit vyslat pouze jednoho člena, volí tedy logicky nejsilnějšího člena, který zde může uspět a podporovat rodinu na dálku; násilí a sexuální násilí ze strany převaděčů je více než běžné, mnoho žen je na cestě znásilněno a je to pro ně velké riziko; řada mužů prchá proto, aby nemuseli být nasazeni v boji a podílet se tak na násilí a zabíjení.

5. Jsou lidé přicházející do Evropy teroristé?

Nelze stoprocentně vyloučit, že se do Evropy nějakí teroristé dostanou, je však málo pravděpodobné, že by riskovali nebezpečnou cestu, kterou absolvují uprchlíci a poté ještě riskovali odhalení během azylového řízení. Lidé, se kterými mluvíme, jsou často přímými či potenciálními oběťmi různých teroristických skupin a prchají před nimi. Říkají, že chtějí žít v bezpečí a míru, proto se do Evropy vydali.

6. Proč uprchlíky nepřijímají státy Perského zálivu?

Co se týče zapojení zemí Perského zálivu, usiluje Amnesty International i další organizace o to, aby na své území syrské uprchlíky přijaly. Zatím je situace taková, že do většiny těchto zemí musejí mít Syřané víza, která však nedostávají.

Tyto země také **nepřijaly Úmluvu o právním postavení uprchlíků** z roku 1951, která definuje uprchlíka a určuje, jakou péči a podporu je těmto lidem třeba poskytnout, stejně jako závazky uprchlíka vůči hostitelské zemi. Tyto země tedy kategorii osob – uprchlíků - jako takovou, formálně neuznávají. Lidé na útěku proto v těchto státech (Saúdská Arábie, Katar, Kuvajt, Omán, Spojené Arabské Emiráty, Bahrajn) nemají právo na mezinárodní ochranu a zajištění základních práv.

Nicméně je třeba podotknout, že řada těchto zemí přispívá velké částky na pomoc uprchlíkům, více např. v článku na iDnes: http://zpravy.idnes.cz/uprchlici-staty-perskeho-zalivu-d4c-zahranicni.aspx?c=A150721_144435_zahranicni_bse .

Saúdská Arábie oznámila, že od roku 2011 již přijala na své území 2,5 milionu Syřanů, které však nepovažuje za uprchlíky a dostali povolení k pobytu ad.: <http://www.novinky.cz/zahranicni/blizky-a-stredni-vychod/380570-prijali-jsme-2-5-milionu-syranu-brani-se-kritice-saudska-arabie.html> .

Nutno ale zmínit, že se syrští uprchlíci také často obávají nedemokratických režimů panujících v těchto zemích.

Naproti tomu státy sousedící se Sýrií přijaly 95% syrských uprchlíků (více viz. otázka č.2).

V současnosti 86 % uprchlíků na světě hostí rozvojové země – pouze minimum jich prchá do EU. Například 95 % syrských uprchlíků hostí sousední státy: Jordánsko, Libanon, Irák a Turecko, do Evropy se jich dostala jen 2 %.

7. Proč chtějí všichni do Německa a např. v ČR zůstat nechtějí?

Většina lidí, se kterými mluvíme, má představu o tom, kam chce jít. Mají papírek s adresou a míří tam, kde už někoho znají a vědí, že jim na začátku pomůže. U Německa je situace ještě posílena slovy německé kancléřky Merkelové o tom, že nevyhostí jediného syrského žadatele o azyl. Německo také zajišťuje nově příchozím dobé podmínky a vlídné zacházení. Co se Maďarska týče, dle naší výzkumné zprávy je tam s lidmi zacházeno velmi špatně a oni sami vypověděli, že s nimi bylo často zacházeno „jako se zvířaty“. Co se České republiky týče, většina z nich o ní nic bližšího neví, ale velmi rychle se mezi migranty a uprchlíky rozšířila slova prezidenta Miloše Zemana o tom, že je sem nikdo nezval (která citovali při vybírání žadatelů k relokaci na základě kvót) a špatné zkušenosti z českých detenčních zařízení, kterých se velmi obávají.

Je jasné, že Německo tak velký nápor dlouhodobě zvládnout nemůže, je nutné vyrovnání podmínek pro žadatele o azyl v celé EU, důstojné zacházení s nimi a sdílení odpovědnosti napříč státy EU. V ČR požádalo do konce srpna 2015 o mezinárodní ochranu 990 lidí, v Německu již několik set tisíc.

8. Většina migrantů a uprchlíků jsou muslimové, jsou integrovatelní do Evropy a chtějí se zde integrovat?

Doporučuji rozhovor s Afghánkou žijící v Česku Fatimou Rahimi, která o důvodech útěku z Afghánistánu, penězích na cestu a praktikách převaděčů mluví v rozhovoru pro DTV: <http://video.aktualne.cz/dtv/dtv-17-7-2015-afghanka-fatima-rahimi-tragedie-letu-mh17/r~14f146822c8c11e58a300025900fea04/>.

Dále pak se syrským lékařem Mansourem al-Rajabem žijícím v Česku: <http://migraceonline.cz/cz/e-knihovna/pokracujici-krize-v-zemi-i-mimo-ni-rozhovor-se-syrskym-lekarem-a-uprchlikem>. Dovolují si také připomenout, že Syřana máme i v českém Senátu – pana Hassana Meziana.

Toto je jen několik příkladů plně integrovaných muslimů v ČR, po celém světě je jich mnohem více (většina). Lidé, se kterými mluvíme, utíkají před násilím, také se bojí Islámského státu, na rozdíl od nás jsou však často jeho přímými oběti. Touží po klidu, míru a bezpečné budoucnosti pro sebe a své děti.

Integrace je oboustranný proces a nesmí být podceněna. Je nutné pracovat jak s nově příchozími, tak s většinovou společností a při oboustranné snaze je integrace nejen možná, ale dokonce obohacující pro obě strany.

9. Česká republika nemá zkušenost s přijímáním a integrací tak velkého počtu migrantů.

Česká republika má z minulosti zkušenost s podstatně větším počtem uprchlíků, než je současný počet žadatelů o azyl. Při rozpadu Jugoslávie čelila Evropa přílivu téměř milionu uprchlíků z těchto zemí a ČR poskytla ochranu tisícům z nich. Po uklidnění situace jich tu část zůstala, část se vrátila zpět. Velkou část z nich tvořili muslimové a žádné větší problémy a rozvrat ČR to nezpůsobilo. Azylový systém byl v té době ještě ve svých počátcích, dnes je propracovanější, máme fungující integrační

politiku a Státní integrační program pro uznané azylanty, jehož hlavními pilíři je výuka češtiny a podpora v řešení bytové situace.

V posledních letech zde oproti světovému trendu žádá o mezinárodní ochranu velmi málo lidí.

Počty žádostí o mezinárodní ochranu v jednotlivých letech (1990 - 2014)

Numbers of applications for international protection by years (1990 - 2014)

rok <i>year</i>	ŽÁDOSTÍ CELKEM <i>APPLICATIONS TOTAL</i>	z toho <i>of which</i>	
		nové žádosti <i>new applications</i>	opakované žádosti <i>repeated applications</i>
1990	1 602	-	-
1991	2 226	-	-
1992	841	-	-
1993	2 207	-	-
1994	1 187	-	-
1995	1 417	-	-
1996	2 211	-	-
1997	2 109	-	-
1998	4 086	-	-
1999	7 218	-	-
2000	8 794	-	-
2001	18 094	-	-
2002	8 484	-	-
2003	11 400	-	-
2004	5 459	-	-
2005	4 021	-	-
2006	3 016	-	-
2007	1 878	-	-
2008	1 656	1 060	596
2009	1 258	633	625
2010	833	414	419
2011	756	491	265
2012	753	509	244
2013	707	491	216
2014	1 156	914	242

Počty žádostí o mezinárodní ochranu v jednotlivých měsících roku 2015

Numbers of applications for international protection in 2015 by month

rok <i>year</i>		ŽÁDOSTÍ CELKEM <i>APPLICATIONS TOTAL</i>	z toho <i>of which</i>	
			nové žádosti <i>new applications</i>	opakované žádosti <i>repeated applications</i>
leden	<i>January</i>	126	104	23
únor	<i>February</i>	117	91	26
březen	<i>March</i>	196	170	26
duben	<i>April</i>	130	105	25
květen	<i>May</i>	110	84	26
červen	<i>June</i>	105	86	19
červenec	<i>July</i>	100	75	25
srpen	<i>August</i>	106	86	20
září	<i>September</i>			
říjen	<i>October</i>			
listopad	<i>November</i>			
prosinec	<i>December</i>			
CELKEM	TOTAL	990	801	190

TOP 10 státních příslušností žadatelů o mezinárodní ochranu v roce 2015

TOP 10 citizenships of applicants for international protection in 2015

státní příslušnost <i>citizenship</i>		ŽÁDOSTÍ CELKEM <i>APPLICATIONS TOTAL</i>	z toho <i>of which</i>			
			opakované žádosti <i>repeated applications</i>	ženy <i>females</i>	nezletilých <i>minors</i>	nezletilých bez doprovodu <i>unaccompanied minors</i>
Ukrajina	<i>Ukraine</i>	467	81	156	77	2
Kuba	<i>Cuba</i>	106	-	31	7	-
Sýrie	<i>Syria</i>	69	5	30	21	1
Vietnam	<i>Viet Nam</i>	55	14	10	1	-
Arménie	<i>Armenia</i>	29	10	8	2	-
Ruská federace	<i>Russian Federation</i>	25	8	10	2	-
bez státní příslušnosti	<i>stateless</i>	20	2	9	14	-
Moldavsko	<i>Moldova</i>	16	6	5	2	-
Afghánistán	<i>Afghanistan</i>	15	-	4	5	2
Bělorusko	<i>Belarus</i>	14	5	5	7	-
Irák	<i>Iraq</i>	14	3	3	2	-
Nigérie	<i>Nigeria</i>	14	7	2	1	-
ostatní	<i>other</i>	146	49	32	21	1
CELKEM	TOTAL	990	190	305	162	6

Zdroj: MVČR. Dostupné na: <http://www.mvcr.cz/clanek/statisticke-zpravy-o-mezinarodni-ochrane-za-jednotlive-mesice-v-roce-2015.aspx> .

10. Uprchlíci nelegálně vstupují na naše území, porušují naše zákony a nerespektují naše hodnoty.

Nelegální vstup do země není klasifikováno jako zločin, ale jako **správní přešestupek** podle zákona o pobytu cizinců na území České republiky. Základním dokumentem upravujícím práva a povinnosti žadatelů o azyl je **Úmluva o právním postavení uprchlíků** (Ženevská konvence). V ní garantujeme všem žadatelům o azyl, že mohou požádat o mezinárodní ochranu a projít azylovým řízením, ve kterém se zjišťuje, zda na ni mají nárok či ne. Úmluva také počítá s tím, že prchající člověk často nemá šanci vyřídit si platné dokumenty a v ohrožení života vstupuje na území cizího státu nelegálně, neměl by za to však být trestán. V Úmluvě jsou definována práva uprchlíka, ale také jeho povinnosti vůči hostitelské zemi, stejně jako definice uprchlíka.

Citace:

Článek 1 - Definice pojmu "uprchlík"

Uprchlíkem je osoba, která se nachází mimo svou vlast a má oprávněné obavy před pronásledováním z důvodů rasových, náboženských nebo národnostních nebo z důvodů příslušnosti k určitým společenským vrstvám nebo i zastávání určitých politických názorů, je neschopna přijmout, nebo vzhledem ke shora uvedeným obavám, odmítá ochranu své vlasti.

F. Ustanovení této úmluvy se nevztahují na žádnou osobu, o níž jsou vážné důvody se domnívat, že a) se dopustila zločinu proti míru, válečného zločinu nebo zločinu proti lidskosti, ve smyslu mezinárodních dokumentů obsahujících ustanovení o těchto zločinech; b) se dopustila vážného nepolitického zločinu mimo zemi svého azylu dříve, než jí bylo povoleno se tam usadit jako uprchlík; c) je vinna činy, které jsou v rozporu se zásadami a cíli Spojených národů.

Článek 2 - Všeobecné závazky

Každý uprchlík má povinnosti vůči zemi, ve které se nachází, což znamená v zásadě, že se musí podrobit zákonům a nařízením, jakož i předpisům týkajícím se udržování veřejného pořádku této země.

Článek 31 - Uprchlíci, kteří se nezákonně zdržují v zemi, do které se uchýlili

1. Smluvní státy se zavazují, že nebudou stíhat pro nezákonný vstup nebo přítomnost takové uprchlíky, kteří přicházejí přímo z území, kde jejich život nebo svoboda byly ohroženy ve smyslu článku 1, vstoupí nebo jsou přítomni na jejich území bez povolení, za předpokladu, že se sami přihlásí bez prodlení úřadům a prokáží dobrý důvod pro svůj nezákonný vstup nebo přítomnost.

2. Smluvní státy nebudou na pohyb takových uprchlíků uplatňovat jiná omezení, než jaká jsou nezbytná, a taková omezení budou uplatněna pouze do té doby, než jejich postavení v zemi bude upraveno, nebo než obdrží povolení vstupu do jiné země. Smluvní státy povolí takovým uprchlíkům rozumnou lhůtu a poskytnou všechny potřebné prostředky k získání povolení vstupu do jiné země.

Celé znění Úmluvy zde: <http://www.osn.cz/wp-content/uploads/2015/03/uprchlici.pdf>

Otázky nejsou vyčerpávající, snažila jsem se zodpovědět ty **nejčastěji kladené**. V případě jakýchkoli dalších dotazů mě neváhejte kontaktovat na: sarka.antosova@vamnesty.cz.